

**Stanovisko Komise pro vědu, výzkum a edici k podnětu děkana PF UK ze dne 24. 2. 2026
(č. j. UKPF/112939/2026) k posouzení etických aspektů publikace „Bilanční zpráva 60“**

Podnět děkana PF UK

Komise pro vědu, výzkum a edici (dále jen „Komise“) se zabývala podnětem děkana PF UK ze dne 24. února 2026 týkajícím se publikace *Bilanční zpráva 60* autora prof. Michala Tomáška (Ediční středisko PF UK 2023).

Podle čl. 2 opatření děkana PF UK č. 18/2024 (dále jen „Opatření“) spadá do působnosti Komise také „posuzování specifických otázek etiky vědecké práce zejména v návaznosti na Etický kodex Univerzity Karlovy a opatření děkana č. 17/2024, o etice vědecké práce na Právnické fakultě Univerzity Karlovy“. Podle čl. 7 odst. 1 a 2 se případy porušení etiky vědecké práce zaměstnanci fakulty zabývá děkan, který při jejich řešení postupuje v součinnosti s Komisí.

Děkan PF UK ve svém podnětu vyjádřil pochybnosti, zda lze publikaci považovat za vědeckou monografii (odbornou knihu) vykazovanou jako výsledek tvůrčí činnosti. Součástí podnětu jsou i podklady k financování a vydání publikace, z nichž vyplývá, že byla vydána s využitím prostředků programu Cooperatio/Laws.. Děkan byl na předmětnou publikaci upozorněn Mgr. Jakubem Čechem.

Děkan PF UK požádal Komisi o písemné stanovisko s jednoznačným závěrem a odůvodněním, zda publikace svým obsahem, strukturou, metodou a celkovým charakterem odpovídá vědecké monografii, nebo zda jde o jiný typ publikace, který neměl být vykazován jako monografie. Zejména požádal o posouzení, zda:

1. publikace „Bilanční zpráva 60“ naplňuje znaky vědecké monografie (odborné knihy) z hlediska obvyklých odborných a etických standardů,
2. její vykazání jako monografie bylo věcně i eticky obhajitelné,
3. v souvislosti s jejím vydáním, označením a vykazáním mohlo dojít k pochybení z hlediska principů etiky vědecké práce na fakultě.

Vyjádření prof. Tomáška, posudky a recenze na dotčenou publikaci

K podnětu bylo přiloženo i **vyjádření prof. Tomáška**. Uvádí, že publikace je odbornou monografií mapující počátky a první tři dekády vývoje evropského práva v Československu a České republice. Zdůrazňuje, že nejde o memoáry, nýbrž o analytické zpracování klíčových milníků evropské integrace z perspektivy přímého svědka a účastníka; odkazuje přitom i na vyjádření recenzentů (kniha je „spíše zprávou o lidech, o skutečích, o vývoji naší společnosti“ a představuje „komplexní, odborný pohled na soudobé právně-historické otázky“). Podle autora publikace splňuje náležitosti vědecké monografie, má rozsáhlý poznámkový aparát, prošla recenzním řízením a získala ohlasy v odborném tisku. Připouští, že název mohl být zvolen vhodněji, a popisuje okolnosti vzniku knihy během pandemie. Pokud by Komise dospěla k závěru, že dílo nesplňuje podmínky Metodiky 2017+, je připraven uhradit náklady na vydání.

Komise měla k dispozici také **recenzní posudky** (prof. Richard Král z Katedry evropského práva PF UK a prof. Kamil Janáček z VŠE).

Prof. Janáček, který hodnotí pouze části knihy, jež se věnují ekonomickým aspektům (s důrazem na bankovníctví) oceňuje zejména autorovy postřehy k jazykovým verzím komunitárního práva, realistický popis českého „probuzení“ z idealizované představy o EU a analýzu vzniku eura a jeho konstrukčních slabín. Posudek je velmi pozitivní: knihu označuje za „hodnotnou, informačně bohatou a názorově vyzrálou“ a doporučuje ji k publikaci. Zároveň je třeba mít na paměti, že právní stránku díla neposuzuje, protože to není jeho obor.

Prof. Král, autorův kolega z Katedry evropského práva PF UK, hodnotí knihu jako mimořádně čtivou kombinaci vědy, memoáru a literatury. Oceňuje odborné komentáře k zásadním událostem evropské integrace i autorovy osobní vzpomínky na aktéry české a evropské politiky. Vyzdvihuje Tomáškův „konstruktivně kritický“ přístup k EU a schopnost ironického odstupu a dílo jednoznačně doporučuje k publikaci.

Komise také zohlednila **recenze publikované v časopisech Právnícké listy, Právněhistorické studie a Právník**.¹ Shodují se, že jde o čtivou, tematicky pestrou a osobnostně výraznou publikaci kombinující prvky memoáru, eseje a odborného komentáře. Všechny tři texty oceňují autorovu dlouholetou zkušenost s evropským právem a schopnost podat dějiny evropské integrace z osobní perspektivy. Současně žádná z recenzí neuvádí, že by publikace splňovala metodologické či analytické náležitosti vědecké monografie; zaměřují se spíše na literární, memoárový a osobnostní rozměr díla než na jeho vědeckou strukturu.

V recenzích se objevují i náznaky pochybností, zda jde o vědecké dílo v užším slova smyslu. Nejvýrazněji je artikuluje JUDr. Matejka, který publikaci označuje za „především vzpomínkové

¹ Doc. Monika Forejtová, PF ZČU v Plzni, Právnícké listy č. 1/2023; Doc. Pavel Maršálek, Právně historické studie č. 2/2023; JUDr. Ján Matejka, Právník č. 3/2023.

(tj. memoáry) a částečně též esejistické“ dílo a „určitou autobiografii“; zároveň zmiňuje, že edice Memorabilia iuridica obvykle nevydává autobiografie aktivních akademiků. Doc. Forejtová hodnotí knihu velmi pozitivně, avšak soustředí se na čtivost, osobní rovinu a literární kvality, nikoli na vědeckou metodologii. Doc. Maršálek knihu označuje za „soubor esejů“ a opakovaně zdůrazňuje její memoárový charakter, byť oceňuje i odborné vhledy.

Jednání Komise, další vyjádření prof. Tomáška

Komise se podnětem zabývala na svém **jednání dne 20. března 2026**. Z jednání se **omluvil** JUDr. Petr Gangur. **Podjatost** ve věci oznámili předem (e-mailem) a jednání Komise se neúčastnili Mgr. Pavel Linzer, prof. Jan Kysela a prof. Pavel Šturma.

Jednání se **účastnili** prof. in spe Jan Komárek (předseda Komise) a další členové Komise: JUDr. Klára Hurychová, doc. Petr Šustek, Ing. Daniela Bednáriková, doc. Jakub Drápal, doc. Kateřina Eichlerová, doc. Josef Montag, doc. Pavel Ondřejek a doc. Miroslav Sedláček.

Přítomen jednání byl také Mgr. Jan Šumbera, tajemník KVVE.

Na jednání navázala další rozprava prostřednictvím e-mailové komunikace, mj. k dalšímu vyjádření prof. Tomáška. Ten reagoval na dotaz předsedy Komise týkající se pochybností ohledně postupu, jímž byla schválena finanční podpora vydání publikace. Odpověď prof. Tomáška byla následující:

Proces schvalování vydání této publikace odpovídal běžné praxi, kdy ekonomické oddělení vyžadovalo na každém dokumentu výhradně můj podpis. Od počátku fungování Cooperatio byla mojí zástupkyní prof. Koldinská, takže jsem předpokládal, že za mě bude dokumenty podepisovat v mé nepřítomnosti. Ekonomické oddělení však vždy takové doklady vrátilo, abych je podepsal já osobně. Pokud jde o doklady v oblasti ediční činnosti, vycházel jsem z toho, že mám posuzovat celkové a přiměřené čerpání nákladů, nikoliv odbornost. Proto jsem vždy žádal o neformální vyjádření odborně příslušného člena rady. Žádná přesná pravidla jsme v tomto směru neobdrželi. Zásadně jsme například odmítali učebnice a učební texty. V tomto případě jsem byl odborně příslušným členem rady já sám, takže jsem se odborně opřel o stanovisko posuzovatelů, zejména prof. Krále, významného odborníka a seniorního člena řešitelského týmu. Nemělo by vadit, že je z téhož pracoviště, neboť i členové rady, kteří se vyjadřovali k vydání jiných odborných knih, byli z téhož pracoviště jako autoři. Informační toky v souvislosti s vydáním této publikace byly tedy shodné jako u ostatních publikací na fakultě: autor/ři rozhodl/i, že vytvoří dílo a odborně příslušný člen rady posoudil. Institucionální vědomí o publikaci vyjadřuje licenční smlouva, kterou jsem již zaslal dříve. Kniha byla veřejně na fakultě prezentována dne 20. února 2023, byla vícekrát recenzována v odborném tisku a od té doby, až do letoška, o ní nevznikla nejmenší pochybnost.

Za dvacet let, kdy jsem stál v čele projektů institucionálního financování vědy na fakultě, nebyla shora popsaná praxe nikdy kontrolními orgány MŠMT či RUK (tuším, že proběhly i kontroly NKÚ) zpochybněna. Vždy jsme dosahovali vynikajících výsledků, počínaje zvláštním uznáním ministra školství mládeže a tělovýchovy v roce 2010, přes příspěví mnou řízených projektů k hodnocení vědy na fakultě stupni B a naposledy B+. Odborné knihy, jejichž financování jsem podepsal výše popsaným mechanismem, získaly významná ocenění, včetně mých vlastních: Cenu Bedřicha Hrozného (peníze z této ceny jsem daroval fakultě), Cenu Miroslava Ivanova, Hlávkovu cenu (jediná právnická práce od jejího založení v roce 1993), Právněhistorická kniha roku (2. místo), přední umístění v univerzitní soutěži excelentních monografií, známky 2 v Modulu 1 v hodnocení RVVI. Úvaha, že bych měl zapotřebí úmyslně manipulovat zařazování vědeckých výstupů mně, proto přijde značně absurdní.

Závěry Komise

Na základě výše uvedeného dospěla Komise (per rollam, jednání ukončeno dne 5. 5. 2026, **vyjádřili se** prof. in spe Jan Komárek (předseda Komise) a další členové Komise: JUDr. Klára Hurychová, doc. Petr Šustek, Ing. Daniela Bednáriková, doc. Jakub Drápal, doc. Kateřina Eichlerová, doc. Josef Montag, doc. Pavel Ondřejek a doc. Miroslav Sedláček) k těmto závěrům:

1) Publikace „Bilanční zpráva 60“ znaky vědecké monografie (odborné knihy) z hlediska obvyklých odborných a etických standardů nenaplnuje.

Na úvod je třeba zdůraznit, že Komise neposuzuje obsahové názory autora ani literární kvalitu díla, ale výhradně to, zda publikace splňuje formální a metodologické znaky vědecké monografie.

Komise vycházela zejména z „Definice druhů výsledků“ obsažené v příloze č. 4 Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací schválené usnesením vlády ze dne 8. února 2017 č. 107:

Odborná kniha“ prezentuje původní výsledky výzkumu, které byly uskutečněny autorem knihy nebo autorským týmem, jehož byl autor členem. Kniha je neperiodická odborná publikace o rozsahu alespoň 50 tištěných stran vlastního textu bez fotografických, obrazových, mapových apod. příloh vydaná tiskem nebo elektronicky a posouzená (recenzovaná) alespoň jedním obecně uznávaným odborníkem z příslušného oboru formou lektorského posudku (ne však z pracoviště autorů knihy). Týká se přesně vymezeného problému určitého vědního oboru, obsahuje formulaci identifikovatelné a vědecky uznávané metodologie (explicitně formulovaná metodologická východiska i v monografiích směřujících k aplikacím a / nebo formulace nové metodologie opírající se o dosavadní teoretická bádání v dané oblasti. Formálními atributy odborné knihy jsou odkazy na literaturu v textu, seznam použité literatury (eventuálně poznámkový aparát

a bibliografie pramenů) a souhrn v aspoň jednom světovém jazyce. Kniha má přidělen kód ISBN nebo ISMN. ... Odbornou knihou je např. monografie, vědecky zpracovaná encyklopedie a lexikon, kritická edice pramenů, kritická edice uměleckých (hudebních, výtvarných apod.) materiálů doprovázená studií, publikované diplomové, doktorské, habilitační a disertační práce splňující parametry odborné knihy, které nejsou založeny na pracích druhu Jimp, JSC, JOST, kritický komentovaný překlad náročných filosofických, historických či filologických a obdobných textů, vědecky koncipovaný jazykový slovník a odborný výkladový slovník, kritický katalog výstavy apod., pokud splňují uvedená formální kritéria.

...

Odbornou knihou nejsou:

...

memoáry, informační materiály; popularizující monografie, biografie a autobiografie; účelově monograficky vydané závěrečné zprávy z projektů.

Většina členů Komise se shodla na tom, že o memoárovém charakteru publikace svědčí už samotný název - „Bilanční zpráva 60“. Ten napovídá, že centrem zájmu je osoba autora a nikoliv výpověď „o počátcích a prvních třiceti letech fungování evropského práva u nás“, jak píše prof. Tomášek ve svém vyjádření. Memoárový charakter publikace potvrzují i nezávislé recenze: doc. Maršálek označuje knihu za „soubor esejů“, JUDr. Matejka výslovně uvádí, že jde o „vzpomínkové (tj. memoáry) a částečně též esejistické“ dílo a „určitou autobiografii“, doc. Forejtová zdůrazňuje, že jde o „zprávu o lidech a skutcích“, nikoli o vědeckou analýzu.

V publikaci zcela chybí vymezení „problému určitého vědního oboru“ a neobsahuje žádnou explicitní „formulaci identifikovatelné a vědecky uznávané metodologie“. Publikace neobsahuje ani výzkumnou otázku, ani analytický rámec, ani práci s odbornou literaturou v rozsahu odpovídajícím vědecké monografii. Převládají publicistické texty a osobní vzpomínky, nikoli výsledky výzkumu. Jak autor sám v předmluvě říká, vznikla na základě publicistických reflexí napsaných na pozvání zpravodajského portálu Info.cz, ke kterým v některých případech autor dodal odkazy na další prameny, a to z velké většiny také publicistického charakteru (pokud se nejednalo o vědecké publikace samotného autora; odkazů na další odbornou literaturu je v publikaci poskrovnu). Publicistické texty nejsou výsledkem výzkumu a jejich kompilace sama o sobě nemůže splnit znaky vědecké monografie, pokud nejsou přepracovány do analytické podoby s metodologickým rámcem.

Publikace obsahuje řadu fotografií, kde je vyobrazen autor publikace s jinými osobnostmi z různých oblastí vědeckého, kulturního a politického života – není jasné, nakolik samy o sobě vypovídají o „o počátcích a prvních třiceti letech fungování evropského práva u nás“, které měly být obsahem analýzy. Fotografie autora s veřejnými osobnostmi samy o sobě neslouží jako vědecký aparát díla, spíše posilují memoárový charakter díla.

Publikaci tak lze jako celek možná považovat za cenný pramenný materiál pro další zkoumání určitého období fungování evropského práva v ČR, nikoliv však za „výsledek výzkumu“, který na prvním místě předpokládá odstup od zkoumaného materiálu (pokud by nešlo o specifickou sebereflexivní sociologickou metodu, která by ale musela v publikaci být podrobně vysvětlena a reflektována).²

2) Komise se nemůže v tomto konkrétním případě vyjádřit, zda bylo případné vykázání dotčené publikace jako monografie věcně a eticky obhajitelné.

Většina členů Komise poukázala na to, že celý proces vykazování publikací (ať už v rámci OBD anebo RIV) přesahuje osobní odpovědnost autora zkoumané publikace a nelze ji tedy v rámci posuzování etiky vědecké práce přičítat jemu na vrub.

Komise však konstatuje, že vzhledem k tomu, že publikace nespĺňuje znaky vědecké monografie, její vykázání jako odborné knihy bylo věcně nesprávné.

Komise také považuje za vhodné, aby byl proces vykazování publikací (ať už v OBD, nebo RIV či dalších systémech, včetně těch, kde se publikace hodnotí v rámci vládní metodiky) nastaven tak, aby se podobným případům předcházelo. V tomto směru poskytne děkanovi náležitou spolupráci.

3) V souvislosti s vydáním, označením a vykázáním nedošlo k pochybení z hlediska principů etiky vědecké práce na fakultě.

Podobně se většina členů Komise staví i k odpovědi na třetí otázku vznesenou děkanem.

Z vyjádření prof. Tomáška plyne, že proces vydání publikace, její označení jako vědecké monografie a následné vykázání v OBD nijak nevybočovaly ze standardů obvyklých (a zřejmě i akceptovaných) na Právnické fakultě, což potvrzují zkušenosti většiny členů Komise.

Komise konstatuje, že popsané nastavení procesů neodpovídá požadavkům Etického kodexu UK, zejména pokud umožňuje, aby o financování vlastní publikace rozhodoval sám její autor, aniž by byl střet zájmů transparentně ošetřen. Skutečnost, že určitá praxe byla dlouhodobě tolerována, sama o sobě neznamená, že je v souladu s Etickým kodexem UK, zejména pokud vede k neoznámenému střetu zájmů (srov. body 16 a 17 Etického kodexu UK).

Komise proto doporučuje zavést do budoucna jasné a transparentní mechanismy, které takovým situacím zabrání.

² K tomu např. Pierre Bourdieu, *Science of Science and Reflexivity* (University of Chicago Press 2004) v orig. *Science de la science et reflexivité* (Editions Raisons d'Agir 2001).

Doporučení Komise ohledně posuzování porušování vědecké etiky pracovníkem fakulty

Nad rámec odpovědí na otázky vznesené děkanem Komise považuje za vhodné upozornit, že se necítí být vhodným tělesem pro posuzování porušení vědecké etiky pracovníkem fakulty, jak předpokládá čl. 7 Opatření. Na rozdíl od posuzování vědecké etiky ve vztahu k návrhům projektů (nebo dílčím aspektům jejich implementace – čl. 4 Opatření) by bylo vhodné do rozhodování zapojit i osoby mimo fakultu, schopné nahlížet případná individuální porušení s odstupem a bez ohledu na to, co je na fakultě obvyklé či akceptované. Komise proto doporučuje individuální případy předkládat Etické komisi UK a do budoucna případně zvážit ustavení etické komise fakulty s působností v oblasti porušování vědecké etiky. V těchto případech by měl rozhodovat orgán s nezávislým složením, který není zatížen institucionálními ani osobními vztahy na fakultě.

JUDr. Jan Komárek, D.Phil., LL.M.

Předseda komise pro vědu, výzkum a edici

Jan Šumbera

Tajemník komise

V Praze 6.5.2026